

Desenvolupament de la
competència comunicativa

Oratòria

Biblioteca del professorat
GUIA I RECURSOS

La Guia d'Oratòria per a ESO és una obra col·lectiva concebuda, dissenyada i creada al departament d'Edicions Educatives de Grup Promotor / Santillana, dirigit per **Teresa Grence** i **Pere Macià**.

TEXT

Bàrbara Pastor

ASSESSOR

Jordi Bosch

EDICIÓ

M. Àngels Andrés

Índex

Presentació del projecte	3
Estructura dels tallers	4
Decàleg del bon orador:	
El que no has de fer quan parlis en públic	6
Consells per a una bona oratòria	7
Estructura dels guions didàctics	8
Guions didàctics	13
Atenció a la diversitat	22

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

En aquest quadern presentem cinc tallers que ensenyen estratègies per parlar en públic. L'objectiu fonamental és ajudar a desenvolupar habilitats de comunicació i a adquirir competències per parlar davant els altres.

Cada taller té una estructura basada en un mètode molt pràctic. Això fa que aquesta activitat sigui pautaada, dinàmica i eficaç. En cinc passos senzills, es plantegen diferents tasques que tenen com a objectiu afermar la seguretat i la confiança en el moment de parlar en públic. Alhora, ensenyen a **estructurar el missatge** i a fer una exposició ordenada i clara, incorporant-hi elements que ajudin a millorar l'estil personal i a donar més esclat a la intervenció oral, ja sigui individual o en grup.

Cada pas va acompanyat d'un consell o suggeriment que forma part del «Decàleg del bon orador», i que l'alumnat ha d'incorporar en la seva exposició. Consells que, d'una manera natural i progressi-

va, cada persona anirà assimilant i adaptant a la seva manera individual d'expressar-se, i així crearà el seu estil propi.

El contingut dels tallers és molt variat i divers. La seva finalitat és que puguin ser útils a tots els professors que vulguin incorporar **la comunicació, l'expressió i la creació oral** a les seves aules. Així doncs, cadascun dels tallers que presentem es pot treballar, indistintament, a classe de Català, Coneixement del Medi, Matemàtiques, etc., ja que el seu contingut aborda, no coneixements *stricto sensu*, sinó habilitats de comunicació.

Els temes triats obeeixen a un criteri de pluralitat didàctica. En cadascun és possible treballar temes transversals que poden suscitar debats molt interessants i enriquidors. Tal com estan plantejats els tallers, aquest quadern ofereix un valuós mètode d'innovació a l'aula, la dinàmica del qual beneficia tant l'alumnat com el professorat.

ESTRUCTURA DELS TALLERS

ESTRUCTURA DELS TALLERS

1

OBSERVA I DESCRIU. Llegeix

És el pas previ a qualsevol altra activitat. Les preguntes que s'hi formulen prenen com a referència la imatge que es mostra i, després, es basen en un petit text. Es tracta d'un bon exercici que ensenya a observar, reflexionar i interpretar. És el preàmbul a descriure alguna cosa utilitzant tres paraules.

2

ARGUMENTA

Amb l'ajuda d'un petit text informatiu sobre la imatge que s'ha observat, o a partir d'una altra imatge, caldrà argumentar el perquè sobre unes qüestions determinades. Aquesta activitat ajuda a la comprensió lectora, i sobretot a expressar el que un llegeix, comprèn i sap. En definitiva, aquí ens proposem acabar amb aquella frase tan repetida: «jo ho sé, però no sé com explicar-ho...».

3

ORDENA

A partir d'unes imatges desordenades, aquesta activitat demana posar-les en ordre tenint en compte el que s'ha après a les pàgines anteriors. A la comprensió lectora, s'hi uneix la comprensió visual. L'exercici no consisteix només a ordenar imatges sinó a posar-hi títol i explicar de forma oral el que representa cadascuna, i, per tant, a estructurar un missatge.

4 UNIU I CONSTRUÏU. Activitats

Convida a relacionar tot el que s'ha fet en els passos anteriors, però en petit grup, i a construir una història d'una manera ordenada i clara pensant sempre en el públic que els escoltarà. Per a això, no n'hi ha prou a construir una bona història. És fonamental saber-la explicar.

5 INVENTA'T LA TEVA HISTÒRIA

Es parteix d'una breu explicació sobre COM EXPLICAR HISTÒRIES i, a continuació, i en quasi tots els tallers es practica amb el DEKADODEKA: Observant 10 imatges, individualment l'alumne haurà d'explicar una història. Per a cadascuna disposa de 12 segons, la qual cosa fa un total de 2 minuts. Aquesta activitat ajuda a desenvolupar l'agilitat mental i l'espontaneïtat necessàries per parlar en públic. Quan escrivim, tenim temps per pensar el que volem explicar. Però quan parlem en públic, el temps determina la nostra manera de comunicar.

ANNEX

AVALUACIÓ

DECÀLEG DEL BON ORADOR

DECÀLEG DEL BON ORADOR

EL QUE NO HAS DE FER QUAN PARLIS EN PÚBLIC

- ① **Donar l'esquena.** Si uses un suport gràfic de tipus PowerPoint, evita girar-te d'esquena i perdre el contacte visual amb el públic.
- ② **Jugar amb les mans.** Dificultaràs que et parin atenció si mous constantment un bolígraf o un llapis. Deixa el bolígraf sobre la taula, per evitar que et caigui a terra i que això produeixi una reacció poc convenient en el públic.
- ③ **Creuar els peus.** Evita quedar-te clavats al mateix lloc, perquè això treu vida a la teva història i reflecteix inseguretat.
- ④ **Parlar mirant al sostre, i tampoc a terra.** Reflecteix inseguretat.
- ⑤ **Fer cirurgia.** Evita comentar seccionant la teva història en parts o explicant quants apartats té. Això avorreix i aporta molt poc. Procura parlar de manera que quedi ben clar l'ordre de la teva història. Quantes parts té, ho aniràs explicant de manera progressiva.
- ⑥ **Utilitzar coixins lingüístics.** *Bé... , val?, o sigui... d'aixones... eh..., mmm...* , treuen vivesa a l'exposició.
- ⑦ **Evita dir «NO».** Parla sempre en positiu, mai en negatiu. Si és necessari dir «NO», que sigui per un motiu justificat.
- ⑧ **Mirar només una persona.** Tothom s'ha de sentir part de la teva història, i ningú n'ha de quedar exclòs. Per més lluny que estigui situat.
- ⑨ **Llegir.** Pots tenir una petita fitxa, per si et cal recordar alguna dada.
- ⑩ **Abusar del text.** Si utilitzes un PowerPoint, que sigui per mostrar imatges, o un índex, o paraules clau com a referència i suport a la teva exposició.

CONSELLS PER A UNA BONA ORATÒRIA

- ① **Què explicaràs.** Tingues-ho ben clar abans de començar a parlar.
- ② **A qui.** Si és a l'aula i ja et coneixen, mostra't natural i cordial.
- ③ **Com.** No totes les històries, discursos i exposicions s'expliquen de la mateixa manera ni amb el mateix registre. Depenent de quin sigui el tema i el públic, utilitzaràs un to més seriós o més informal.
- ④ **Mirar als ulls,** la millor manera de connectar amb el teu públic.
- ⑤ **Pausa.** Observa a tothom de forma panoràmica. Fes una pausa, i comença a parlar.
- ⑥ **Començament original.** Començar bé és fonamental per atrapar l'atenció del públic. Pensa com t'agradaria a tu que t'expliquessin una història o alguna cosa que no saps. Si la primera frase et sona a algun tema ja conegut, pot ser que no hi paris gaire atenció. Com a orador, posat tu en el lloc del públic; així comprendreàs que el que no t'agradaria a tu tampoc no els agradarà a ells.
- ⑦ **Alt i clar.** Parla en veu alta, perquè et sentin bé les persones que són a prop i les que són lluny. No hi ha res que molesti més al públic que no sentir-hi bé, ja sigui a causa de la distància o perquè l'orador parla molt fluixet.
- ⑧ **Variar el to de veu.** Igual que cantem variant la melodia, també convé parlar variant el to de veu. Alça la veu quan pronunciïs una paraula que vulguis destacar o important. Formula alguna pregunta, això manté en tensió l'atenció del públic.
- ⑨ **Mou les mans i els peus.** Les mans també parlen, però que no parlin massa. I camina de tant en tant, no et quedis sempre al mateix lloc. Que el teu moviment sigui natural. Parlar en públic no és estar com un estaquiro, sinó transmetre emocions.
- ⑩ **Tres.** Recorda sempre el nombre 3. Perquè la teva exposició sigui brillant i eficaç, pensa en tres paraules que donaran estructura a la teva història. El nombre tres queda sempre gravat en la ment de qui escolta. Si aconsegueixes que al final el teu públic recordi tres paraules importants, hauràs fet una exposició brillant, clara i eficaç. Tres. El nombre perfecte.

ESTRUCTURA DELS GUIONS DIDÀCTICS

ESTRUCTURA DELS GUIONS DIDÀCTICS

Aquesta Guia d'Oratòria és un material didàctic de suport a la tasca diària del professorat. Associats a cadascun dels tallers dels quatre cursos d'ESO, els guions didàctics constitueixen el nucli bàsic de la guia. Conté el següent:

- Objectius i continguts.
- Sugeriments didàctics amb propostes de solucions.
- Recursos complementaris.
- Sugeriments d'atenció a la diversitat.

1

EMPRENDRE EL VOL

OBJECTIUS

- Introduir l'alumnat en la tècnica de l'oratòria.
- Descobrir l'oratoriat com un mitjà de comunicació i d'enriquiment personal.
- Incorporar l'oratoriat com un complement de l'aprenentatge.
- Reconèixer la importància de l'oratoriat com a part imprescindible de la formació personal i com a instrument per millorar el rendiment escolar.
- Identificar les parts d'una exposició oral.
- Conèixer l'estructura d'un discurs.
- Diferenciar *argumentació* i *opinió*.
- Ensenyar mecanismes per transmetre les idees amb claredat i concisió.
- Identificar el procés de comunicació eficaç.
- Aprendre a explicar una història a partir d'un mite, relacionant les seves referències al·legòriques amb la realitat quotidiana.

CONTINGUTS

- Competència comunicativa.
- El procés comunicatiu.
- Perspectiva de l'aprenentatge.
- Desenvolupament de l'hàbit comunicatiu i foment de la paraula en públic.
- Estratègies de comunicació.
- Parts que structuren la narració d'una història.
- Comunicació no verbal.
- Estratègies d'impacte.
- La màgia del silenci i les pauses.
- El cos també parla.
- El poder de la imatge, la força de les paraules.
- Rols en l'escenari entre l'orador i el públic.
- Exposició d'un mite clàssic.

1

EMPRENDRE EL VOL

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS

Observa i descriu

L'objectiu d'aquest primer taller és crear una història a partir del mite d'Icar, que pot ser interpretat com a metàfora de l'adolescència, de l'aprenentatge i de la recerca d'un espai propi individual. Darrere del mite d'Icar hi ha una al·legoria de la història humana: procés de maduresa, el pas del coneixement teòric a la posada en pràctica del que s'ha après, en definitiva, una lliçó de vida. Després d'observar la imatge en la qual Icar empenh el vol, s'obren diferents camins cap a la reflexió que afecten molt directament l'etapa de l'adolescència. Donar als alumnes la possibilitat d'expressar les seves interpretacions i de comunicar-se amb els seus companys és l'objectiu d'aquest primer pas, que parteix d'una imatge que il·lustra el moment en què Déu ajuda el seu fill a emprendre el vol.

Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments

- La figura de l'esquerra representa el moment en què el pare dona ales al seu fill, al qual correspon volar per si mateix i buscar el seu camí. La figura de la dreta representa el fill en el moment en què empenh el vol.
- El detall de les ales és al·legòric en si mateix: al fill li ha arribat el moment de separar-se del seu pare i de posar en pràctica l'aprenentatge que ha rebut d'ell.
- En el gest d'Icar identifiquem la recerca, la caiguda al buit, la por a allò desconegut, una prova d'aprenentatge, etc.

Llegeix

Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments

1. • Com a venjança perquè Teseu havia mort el Minotaure i després havia fugit.
  - Per poder enlairar-se cel amunt i així escapar-se del laberint.
  - Pel risc de fondre la cera que unia les plomes de les ales si s'apropaven massa a l'escalfor del sol.
  - Pel risc de mullar-se les ales i caure al mar.
2. Creixement, aprenentatge, llibertat, superació, seguretat, risc, repte...
3. (S'han d'utilitzar les paraules escrites en la llista elaborada individualment.) És important que els alumnes s'apliquen distingir entre exposar un mite i qualsevol altre tipus de text o d'història. Un mite és una rondalla, i així s'ha d'explicar. És a dir, com si s'expliqués un conte. El to, el registre, l'èmfasi, les pauses..., tot això contribueix a intensificar la intriga i a fer augmentar l'interès del públic.

Consell:

Mira el públic i després comença a parlar.

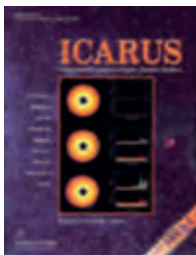
És important que s'acostumin des del principi a seguir aquest consell. Mirar el públic ja equival a comunicar. Dirigir una mirada als seus companys, traçar un pont de comunicació ajuda a trencar el gel i transmet seguretat. D'aquesta manera, aprendran que parlar en públic és dirigir-se a persones a les quals han d'agradar i interessar. De la capacitat de connexió depèn l'interès que desperta una història. I a més, mirar el públic abans de parlar ajuda a calmar els nervis.

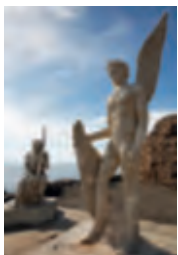
EMPRENDRE EL VOL

ICAR ÉS PRESENT EN LES NOSTRES VIDES

Icar dona nom a esdeveniments culturals i científics. Entre ells, al Festival Internacional de Cinema Centreamericà, que adopta la imatge d'Icar en el cartell publicitari i també en l'estatueta lliurada als guanyadors.

Icarus és el nom d'una revista científica internacional que publica articles relacionats amb el sistema solar.

Monument a Icar i Dèdal, al sud de l'illa de Creta, a Grècia.

EMPRENDRE EL VOL

LECTURA EN VEU ALTA

L'hàbit de llegir en veu alta s'hauria de mantenir al llarg del curs. Com més es llegeixi en públic, més fàcil resultarà parlar davant dels altres i aprendre a modular la veu, a controlar les pautes i els silencis, i a emfatitzar els gestos.

Conexem el mite d'Icar i Dèdal a través dels versos d'Ovidi, poeta llatí del segle I, que va escriure en la seva obra *Metamorfosis*:

Qui hagués cregut alguna vegada que l'home ambiria a volar? Amb plomes hàbilment disposades i enllaçades per un fil de ll, i unint les extremitats amb cera fosa al foc, Dèdal construïx la seva artística labor. El seu fill Icar, gojós, manja la cera i les plomes, ignorant que aquestes serien les letals armes que hauria de carregar sobre les seves espatlles.

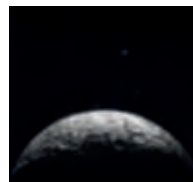
El pare li diu:

«Amb aquestes naus hem de realitzar el camí a la pàtria, i valent-nos de la seva ajuda, escaparem de la tirania de Minos. Ens va tancar tots els camins, però no va poder impedir-nos el camí de l'aire; i ja que aquest se'ns ofereix, aprofito el meu invent per travessar-lo, però evita aproximar-te a la constel·lació d'Orí, que espera amb l'espasa a la mà. Mesura el teu vol pel meu, jo et precediré. Seguint-me proper, caminaràs amb seguretat sota la meua direcció. Si en el nostre vol voléssim prop del Sol, la cera no suportaria la calor; i amb vol baix cauríem a la superfície de les ones; les ales humitjades per l'aigua perdrien la seva mobilitat. Vola entre aquests dos perills, i sobretot, fill, torn els vents i deixa que les teves ales obeeixin el seu impuls».

Després de donar-li aquestes instruccions, Dèdal col·loca les ales al seu fill i li ensenya a moure-les, com l'au que instrueix els seus febles col·loms en el vol. De seguida, ajusta a les seves espatlles les que va fabricar amb habilitat i assaja el vol per la nova ruta. Ja disposat a volar, abraça i besa el seu fill, i les llàgrimes relisquen per les seves galtes.

La Fundació Dèdal per a la Societat de la Informació és una entitat sense ànim de lucre, l'objectiu de la qual és la promoció, l'impuls i el desenvolupament de la societat de la informació a l'àrea geogràfica de la Ribera Tudela (Navarra). Realitza activitats en l'àmbit de la ciutadania, les empreses i les organitzacions.

En al·lusió al personatge mitològic de Dèdal, el 1970 es va anomenar Basilius un cràter lunar situat al centre del costat fosc de la Lluna.

ACTIVITATS

1. Per què en el mite d'Icar i Dèdal és el fill qui ha despertat sempre més interès?

---

2. Per què Icar ha donat nom a un Festival de Cinema Internacional, i quin detall iconogràfic conserva en la seva estètica?

---

3. En quines paraules han deixat la seva petja els noms d'Icar i Dèdal?

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

REFORÇ

Tots els alumnes haurien d'adquirir la competència de parlar en públic. Encara que certament no tots mostraran la mateixa desimboltura o confiança, tal com passa amb l'aprenentatge de qualsevol altra matèria o activitat.

Suggerim que, als qui representi més esforç parlar en públic per raons de timidesa o de manca de fluïdesa, se'ls demani col·laboració en un altre tipus d'activitat que els doni més confiança; per exemple, que pensin tres paraules clau a partir de les quals altres companys construeixin una història. D'aquesta manera, es crea a l'aula una actitud de solidaritat i de participació que enriqueix a tothom. Els uns aprenen dels altres, i tots es necessiten entre ells, fins que arriba el moment (el professorat valorarà quan és aquest moment) en què tots estaran preparats per parlar en públic individualment.

És important que ningú no se senti pressionat, perquè la conseqüència podria ser absolutament contrària a aquest efecte desitjat: augmentaria la por i la inseguretat. Parlar en públic ha de ser el resultat de la confiança en un mateix i en la seguretat de sentir-se entre persones iguals. Tots tenim una història per explicar, i aquest ha de ser el missatge que convé donar per animar tot l'alumnat a parlar en públic.

Com pot ajudar el més resolutiu i seguir a qui més li costa parlar?

Un exercici molt eficaç, acostuma a ser el següent:

Surten tots dos (el més tímid o insegur, i el més resolutiu i segur d'ell mateix) davant dels companys. El primer explica al segon per què aquest ho fa bé... i així n'agrim d'ell, de la seva manera de moure's, de la seva claredat a l'hora d'explicar, etc. Convé que tots tinguin clar que no cal copiar ni imitar a ningú; un orador mai no ha d'imitar-ne un altre, simplement mirar i escoltar per aprendre de les qualitats dels seus companys. Parlar en públic és un aprenentatge col·lectiu, que resulta molt gratificant en la dinàmica de l'aula.

Un altre recurs interessant per acompanyar l'exercici oral pot ser fabricar unes ales a partir d'un dibuix que realitzin en grup. Aquestes ales, que formaran part de l'aprenentatge d'oratoria al llarg del curs, es poden penjar com a element decoratiu en una paret de l'aula. Amb això, es tracta d'animar els qui tenen més dificultats per parlar en públic i deixar un testimoni de la seva contribució a l'esforç personal per superar la por o la inseguretat.

AMPLIACIÓ

Com a activitat d'ampliació, és molt gratificant per a un orador i el seu auditori exposar un projecte: davant un jurat, o davant uns inversors que visiten el nostre país per valorar possibilitats de negoci.

L'orador o oradora haurà d'exposar, defensar, explicar amb estratègies de persuasió en què consisteix el seu projecte i quin valor afegit aporta respecte d'un altre projecte que hagi defensat un altre orador o oradora. Els companys, distribuïts en diferents grups, valoraran de l'1 al 5 la qualitat del projecte, tenint-ne en compte l'originalitat, la utilitat i els beneficis per a la comunitat. I també, naturalment, valoraran la claredat en l'exposició i la capacitat persuasiva.

El projecte pot ser real o inventat. Ni tan sols ha de ser factible. És a dir, es pot tractar de construir un parc d'atraccions a la Lluna. El que importa és la creativitat i la imaginació; però, sobretot, l'estructura en l'exposició i la capacitat persuasiva de qui l'explica.

Aquesta activitat genera una dinàmica de participació molt motivadora a l'aula.

Taller 1

EMPRENDRE EL VOL

OBJECTIUS

- Introduir l'alumnat en la tècnica de l'oratòria.
- Descobrir l'oratòria com un mitjà de comunicació i d'enriquiment personal.
- Incorporar l'oratòria com un complement de l'aprenentatge.
- Reconèixer la importància de l'oratòria com a part imprescindible de la formació personal i com a instrument per millorar el rendiment escolar.
- Identificar les parts d'una exposició oral.
- Conèixer l'estructura d'un discurs.
- Diferenciar *argumentació* i *opinió*.
- Ensenyar mecanismes per transmetre les idees amb claredat i concisió.
- Identificar el procés de comunicació eficaç.
- Aprendre a explicar una història a partir d'un mite, relacionant les seves referències al·legòriques amb la realitat quotidiana.

CONTINGUTS

- Competència comunicativa.
- El procés comunicatiu.
- Perspectiva de l'aprenentatge.
- Desenvolupament de l'hàbit comunicatiu i foment de la paraula en públic.
- Estratègies de comunicació.
- Parts que estructuren la narració d'una història.
- Comunicació no verbal.
- Estratègies d'impacte.
- La màgia del silenci i les pauses.
- El cos també parla.
- El poder de la imatge, la força de les paraules.
- Rols en l'escenari entre l'orador i el públic.
- Exposició d'un mite clàssic.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS

Observa i descriu

L'objectiu d'aquest primer taller és crear una història a partir del mite d'Ícar, que pot ser interpretat com a metàfora de l'adolescència, de l'aprenentatge i de la recerca d'un espai propi individual. Darrere del mite d'Ícar hi ha una al·legoria de la història humana: procés de maduresa, el pas del coneixement teòric a la posada en pràctica del que s'ha après; en definitiva, una lliçó de vida. Després d'observar la imatge en la qual Ícar emprèn el vol, s'obren diferents camins cap a la reflexió que afecten molt directament l'etapa de l'adolescència. Donar als alumnes la possibilitat d'expressar les seves interpretacions i de comunicar-se amb els seus companys és l'objectiu d'aquest primer pas, que parteix d'una imatge que il·lustra el moment en què Dèdal ajuda el seu fill a emprendre el vol.

Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments

- La figura de l'esquerra representa el moment en què el pare dona ales al seu fill, al qual correspon volar per si mateix i buscar el seu camí. La figura de la dreta representa el fill en el moment en què emprèn el vol.
- El detall de les ales és al·legòric en si mateix: al fill li ha arribat el moment de separar-se del seu pare i de posar en pràctica l'aprenentatge que ha rebut d'ell.
- En el gest d'Ícar identifiquem la recerca, la caiguda al buit, la por a allò desconegut, una prova d'aprenentatge, etc.

Llegeix**Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments**

- Com a venjança perquè Teseu havia mort el Minotaure i després havia fugit.
  - Per poder enlairar-se cel amunt i així escapar-se del laberint.
  - Pel risc de fondre la cera que unia les plomes de les ales si s'apropaven massa a l'escalfor del sol.
  - Pel risc de mullar-se les ales i caure al mar.
- Creixement, aprenentatge, llibertat, superació, seguretat, risc, repte...
- (S'han d'utilitzar les paraules escrites en la llista elaborada individualment.) És important que els alumnes sàpiguin distingir entre exposar un mite i qualsevol altre tipus de text o d'història. Un mite és una rondalla, i així s'ha d'explicar. És a dir, com si s'expliqués un conte. El to, el registre, l'èmfasi, les pauses..., tot això contribueix a intensificar la intriga i a fer augmentar l'interès del públic.

Consell:

Mira el públic, i després comença a parlar.

És important que s'acostumin des del principi a seguir aquest consell. Mirar el públic ja equival a comunicar. Dirigir una mirada als seus companys, traçar un pont de comunicació ajuda a trencar el gel i transmet seguretat. D'aquesta manera, aprendran que parlar en públic és dirigir-se a persones a les quals han d'agradar i interessar. De la capacitat de connexió depèn l'interès que desperta una història. I a més, mirar el públic abans de parlar ajuda a calmar els nervis.

EMPRENDRE EL VOL

Argumenta

Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments

4. • En el primer quadre totes dues figures tenen ales. Les del pare, en posició de repòs. I les del fill, en posició d'aixecar el vol.
  - El protagonista és el fill, Ícar, a qui va destinada la lliçó de vida que li dona el seu pare: prudència, cautela i posar a prova el que ha après.
  - En els seus gestos notem diferències: en la primera imatge, el pare empeny el seu fill perquè aquest emprengui el vol i comenci a volar sol. Els braços del fill busquen suport, com quan un nen aprèn a caminar. En la segona imatge, el pare observa com el seu fill ha perdut el control i es precipita al mar, amb les ales cremades.
  - Són en un lloc imaginari, ja que es tracta d'una al·legoria.
  - Com que Ícar no ha seguit els consells del seu pare, i s'ha apropiat massa al sol, les seves ales s'han cremat i es precipita al mar. La seva caiguda simbolitza la conseqüència dels errors, o de no escoltar els consells de la gent gran.
5. Ícar no volia desobeir el seu pare, simplement es va deixar portar per la curiositat davant allò desconegut sense tenir en compte les conseqüències de la seva curiositat. La curiositat per ella mateixa és positiva, però no ho és tant quan s'aparta de la prudència que ens recorden els qui tenen més experiència que nosaltres.

El missatge implícit en l'actitud d'Ícar té a veure amb la curiositat pròpia dels adolescents, l'afany per prendre decisions pròpies, els riscos d'actuar amb imprudència.

En narrar el mite, és important fixar-se en els elements iconogràfics: el laberint, les ales, la caiguda. I ressaltar el missatge: aprenentatge, consells del pare al fill.

En construir la història, és important relacionar el mite amb imatges actuals que reflecteixin situacions semblants a les que viuen els adolescents a casa, a l'escola, en el temps de lleure, etc.

Consell:

Dóna èmfasi a les paraules importants, fes una pausa i continua.

Convé insistir en la importància de fer pauses. Un orador que parla de pressa és un orador que perd el seu públic. Les pauses són indispensables per mantenir despert l'interès de l'auditori. Abans o després d'una idea important, pausa.

EMPRENDRE EL VOL

Ordena

Ordenar les imatges té com a finalitat narrar una història. En aquest cas, el mite d'Ícar. En la narració es podran incorporar interpretacions personals, individuals o de grup, que hauran sorgit després d'observar les imatges i posar-hi un títol a cadascuna.

Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments

6. Les imatges haurien de quedar en aquest ordre:

- El laberint d'on Dèdal i el seu fill s'aconseguiran escapar.
- Dèdal col·loca les ales a Ícar i l'aconsella.
- Dèdal observa com Ícar es precipita al mar.
- Dèdal carrega el cos del seu fill sense vida.

7. El personatge d'Ícar representa els fills en general, en el període de l'adolescència, que és una etapa de creixement i de recerca de respostes. Dèdal representa la preocupació dels pares, que es manifesta en els consells que no sempre són escoltats o benvinguts. Les ales simbolitzen l'ànsia de llibertat dels fills, que reclamen més espai i independència.

8. (Amb ajut de les imatges i amb tot el que s'ha treballat anteriorment, el mite l'han d'explicar per ordre i amb tota la profunditat.)

Consell:

No donis mai l'esquena al públic que t'escolta.

És important que portin a la pràctica aquest consell, ja que a causa de l'hàbit que tenen de fer presentacions en Power-Point de vegades tendeixen a donar l'esquena al públic per mostrar el que apareix a la pantalla. No s'ha de perdre mai el contacte visual amb el públic. I si alguna vegada cal mostrar una imatge o un esquema, convé fer-ho posant-se de costat, però mai donant l'esquena.

Construïu

Es mostren una sèrie d'imatges que aparentment no tenen res a veure amb el mite en si. No obstant això, totes es poden interpretar com a versions modernes de l'antic mite grec d'Ícar i Dèdal: la rebel·lia adolescent, la manca d'entesa entre pares i fills, l'impuls de trencar les regles, l'afany d'explorar allò desconegut, etc. Tot això permet construir una història amb una gran quantitat d'elements creatius.

Per començar a construir la història, aconsellem pensar en tres paraules clau i, al voltant d'aquestes, crear un món d'imatges que aniran obrint camins, sensacions, records, experiències, etc.

Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments

9. Sigui quina sigui la imatge triada per construir la història, s'hi ha de reflectir l'essencial del missatge del mite d'Ícar i Dèdal: l'actitud dels fills davant els consells del pare.

10. • Resposta oberta.

- L'hàbit de centrar una història al voltant de tres paraules clau té un gran avantatge: ofereix recursos que eviten quedar-se en blanc. Paraules com ara *rebel·lia*, *créixer*, *errors*, etc. són un bon punt de partida per a una bona història relacionada amb aquest mite, en el qual els alumnes sabran identificar actituds molt semblants a les pròpies.
- Resposta oberta.

Consell:

Comenceu l'exposició de la història amb una frase sorprenent.

Que cadascú busqui la més adequada per a la història que explicarà, però és important evitar els futurs del tipus: «Ara parlaré de...»

EMPRENDRE EL VOL

Activitats

Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments

11. És important mirar el públic, perquè s'hi estableix una comunicació gestual d'una gran importància i reflecteix seguretat en l'orador.
Fer pauses permet al públic assimilar el que ha sentit, i ajuda l'orador a ordenar les seves idees.
No s'ha de donar l'esquena al públic, perquè s'hi perd connexió i és un gest de mala educació.
12. *Qui té raó, el pare o el fill...?* (Començar amb una pregunta és una bona estratègia per captar l'atenció i despertar l'interès del públic.)
Per què no fem cas als pares? (Aquesta pregunta implicarà gairebé a tothom, ja que d'alguna manera s'hi podran sentir identificats.)
Bon dia. Avui us explicaré... (Aquest és un mal començament, el temps futur no desperta interès. És aconsellable començar amb paraules directes, que llancin el missatge amb força.)
Aprofitant que avui farem tutoria... (És una introducció poc eficaç.)
13. Les frases cèlebres ajuden a pensar, i contribueixen a millorar la comprensió lectora.
«Cada fracàs ensenya a l'home alguna cosa que necessitava aprendre». En aquestes paraules de Charles Dickens hi ha concentrat l'ensenyament del mite d'Ícar; i, per extensió, l'ensenyament dels adults als joves, i també de vegades als adults mateixos. «Dels errors se n'aprèn», diu la saviesa popular.
14. La frase que han de buscar també la poden crear ells, en grup. La filosofia i la reflexió poden trobar en aquest exercici el seu espai creatiu.

Com explicar històries

Emocionar: heus aquí el repte d'un bon narrador d'històries i, en general, de tota persona que parla en públic.

Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments

15. a) Trobar aspectes que ajudin els alumnes a identificar-se amb Ícar en principi no ha de ser difícil.
b) Dèdal representa la figura del pare, o de la mare, si s'escau.
c) La primera imatge reflecteix l'actitud d'un fill que no escolta de bon grat els consells de la seva mare. La segona imatge reflecteix una cosa semblat al que es descriu a la Bíblia (Gen. 9, 18-29) sobre els fills de Noè: Cam, Sem i Jàfet. En veure que el seu pare s'havia quedat nu i adormit a causa de l'embriaguesa, Cam se'n va burlar explicant-ho als seus dos germans, que ràpidament van córrer a cobrir la nuesa del pare.
d) Resposta oberta.

Inventa't la teva història. *DekaDodeka*

Respostes del quadern de l'alumne i suggeriments

16. Individualment, es poden inventar una història a partir de records de la infantesa: com recorden els seus primers passos, com van aprendre a anar amb bicicleta, quantes vegades van caure i què van aprendre de cada caiguda, com resolen els conflictes i les discussions amb els seus pares, etc. És important que primer pensin en quin títol posaran a la seva història; el títol ajudarà a centrar les seves idees.
En definitiva, aquesta activitat consisteix a traslladar el mite d'Ícar a les seves pròpies vides.
Aquesta tècnica *DekaDodeka* fomenta l'agilitat mental, i ajuda a relacionar imatges amb paraules d'una manera senzilla i divertida. Explicar una història en dos minuts ajuda a afermar les capacitats oratòries de l'alumnat, i a reconèixer la importància de la concisió en un missatge ràpid i directe.

EMPRENDRE EL VOL

ANNEX

Per saber-ne més

Cada taller finalitza amb un «Annex», que conté diverses activitats relacionades amb el llenguatge específic de cada taller i aporten idees que poden enriquir l'exposició oratòria. En aquest primer taller, fem una comparació entre orador i arquitecte. Tots dos dissenyen un discurs i un edifici, respectivament. Del disseny dependrà que el discurs i l'edifici estiguin ben construïts o no.

En oratòria s'acostuma a dir que no hi ha una segona oportunitat. Això significa que l'orador ha d'haver pensat molt bé què diu i com ho diu en l'instant mateix en què apareix en públic. Perquè un orador, abans de començar a parlar, ja ha començat a comunicar.

En l'epígraf «Calaix de sastre» incloem referències sobre la imatge del laberint i les seves múltiples al·lusions literàries. És important que els alumnes llegeixin en veu alta els textos que incloem. D'aquesta manera, s'acostumen a vèncer la por o la timidesa, i al mateix temps es crea a l'aula una dinàmica de comunicació en la qual és tan important parlar com callar i saber escoltar.

El món de l'etimologia obre un espai infinit a la creativitat i a la imaginació. Darrere de l'etimologia hi ha tota una història, fascinant i reveladora.

Les preguntes que oferim en l'«Annex» les poden formular els alumnes mateixos, que interactuïn entre ells. Per exemple, comparant la feina d'un arquitecte amb el fet de construir un discurs. A la base hi ha l'estructura *STRUO*, que conforma l'arrel de la paraula *construir*. Sense una bona estructura, un edifici no s'aguanta. Sense un bon missatge, un discurs no arriba a cap oient.

Què és el més important a l'hora de parlar en públic?

Que ens escoltin. I que ens vegin.

Si ho fem bé, con-struïm una història.

Si ho fem malament, de-struïm la història que volíem explicar. I això és el que hem d'evitar: que la por i la inseguretat s'apoderin de nosaltres.

Sintetitzar en temps rècord un objectiu requereix tenir ben clar quin serà el missatge. Abans de començar a parlar, convé pensar en tres paraules clau que ajudin a enviar un missatge clar.

1. Dèdal era arquitecte.
2. Va construir ales amb plomes i cera per fugir del laberint juntament amb el seu fill Ícar.
3. Va donar un consell a Ícar: no volar massa alt.
4. Ícar no va escoltar el consell.
5. Ícar va caure al mar.

En un calaix de sastre hi ha de tot. Desordenat, però sempre a mà per a quan faci falta. També hi ha de tot dins el cap d'un orador; moltes anècdotes i curiositats amb les quals adornarà la seva història. No se sap quin serà el moment de poder-les utilitzar, però, quan arribi, l'orador sabrà que és el moment adequat. I, de vegades, aquestes petites anècdotes són les que fan inoblidable una història.

En aquest epígraf, el professorat trobarà suggeriments i idees per ampliar el taller si ho creu convenient. Però, sobretot, trobarà els consells que haurien d'haver aplicat els alumnes en la seva exposició oral.

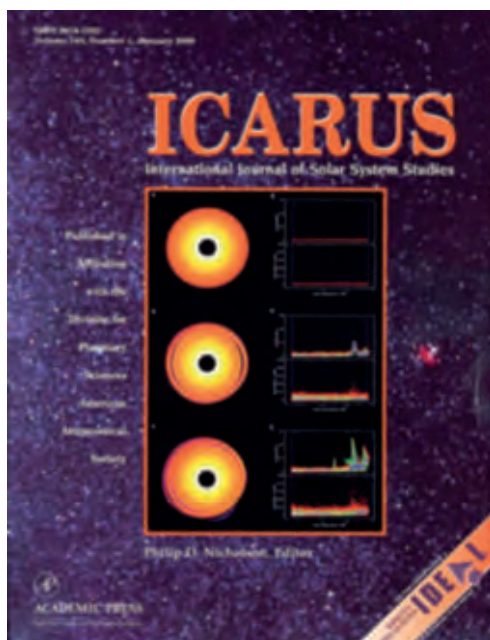
RÚBRICA D'AUTOAVALUACIÓ

L'autoavaluació és el millor instrument perquè cada alumne valori el seu propi aprenentatge i faci una reflexió sobre quins aspectes li costen més o en què ha de millorar.

EMPRENDRE EL VOL

ÍCAR ÉS PRESENT EN LES NOSTRES VIDES

Ícar dona nom a esdeveniments culturals i científics. Entre ells, al Festival Internacional de Cinema Centreamericà, que adopta la imatge d'Ícar en el cartell publicitari i també en l'estatueta lliurada als guanyadors.

Icarus és el nom d'una revista científica internacional que publica articles relacionats amb el sistema solar.

Monument a Ícar i Dèdal, al sud de l'illa de Creta, a Grècia.

EMPRENDRE EL VOL

LECTURA EN VEU ALTA

L'hàbit de llegir en veu alta s'hauria de mantenir al llarg del curs. Com més es llegeixi en públic, més fàcil resultarà parlar davant els altres i aprendre a modular la veu, a controlar les pauses i els silencis, i a emfatitzar els gestos.

Coneixem el mite d'Ícar i Dèdal a través dels versos d'Ovidi, poeta llatí del segle I, que va escriure en la seva obra *Metamorfosi*:

Qui hagués cregut alguna vegada que l'home arribaria a volar? Amb plomes hàbilment disposades i enllaçades per un fil de Ili, i unint les extremitats amb cera fosa al foc, Dèdal construeix la seva artística labor. El seu fill Ícar, gojós, maneja la cera i les plomes, ignorant que aquestes serien les letals armes que hauria de carregar sobre les seves espatlles.

El pare li diu:

«Amb aquestes naus hem de realitzar el camí a la pàtria, i valent-nos de la seva ajuda, escaparem de la tirania de Minos. Ens va tancar tots els camins, però no va poder impedir-nos el camí de l'aire; i ja que aquest se'ns ofereix, aprofita el meu invent per travessar-lo, però evita aproximar-te a la constel·lació d'Orió, que espera amb l'espasa a la mà. Mesura el teu vol pel meu, jo et precediré. Seguint-me proper, caminaràs amb seguretat sota la meua direcció. Si en el nostre vol voléssim prop del Sol, la cera no suportaria la calor; i amb vol baix cauríem a la superfície de les ones; les ales humitejades per l'aigua perdrien la seva mobilitat. Vola entre aquests dos perills. I sobretot, fill, tem els vents i deixa que les teves ales obeeixin el seu impuls».

Després de donar-li aquestes instruccions, Dèdal col·loca les ales al seu fill i li ensenya a moure-les, com l'au que instrueix els seus febles colomins en el vol. De seguida, ajusta a les seves espatlles les que va fabricar amb habilitat i assaja el vol per la nova ruta. Ja disposat a volar, abraça i besa el seu fill, i les llàgrimes rellisquen per les seves galtes.

La Fundació Dédalo per a la Societat de la Informació és una entitat sense ànim de lucre, l'objectiu de la qual és la promoció, l'impuls i el desenvolupament de la societat de la informació a l'àrea geogràfica de la Ribera Tudela (Navarra). Realitza activitats en l'àmbit de la ciutadania, les empreses i les organitzacions.

En al·lusió al personatge mitològic de Dèdal, el 1970 es va anomenar Daedalus un cràter lunar situat al centre del costat fosc de la Lluna.

ACTIVITATS

1. Per què en el mite d'Ícar i Dèdal és el fill qui ha despertat sempre més interès?

---

2. Per què Ícar ha donat nom a un Festival de Cinema Internacional, i quin detall iconogràfic conserva en la seva estètica?

---

3. En quines paraules han deixat la seva petja els noms d'Ícar i Dèdal?

EMPRENDRE EL VOL**Respostes de les ACTIVITATS i suggeriments****1. Per què en el mite d'Ícar i Dèdal és el fill qui ha despertat sempre més interès?**

Resposta:

Perquè Ícar representa la joventut enfront de la maduresa; l'afany d'explorar enfront de la prudència i els consells.

Ícar representa tot el que comença a despertar en l'edat adolescent; és a dir, descobrir ell mateix els nous camins de la vida. Ícar equival al risc, i a les seves conseqüències.

2. Per què Ícar ha donat nom a un Festival de Cinema Internacional, i quin detall iconogràfic conserva en la seva estètica?

Resposta:

El logo d'aquest Festival de Cinema transmet la idea de llibertat i universalitat dels valors que el cinema representa. I per aquesta raó, Ícar ha estat la imatge triada per reflectir el sentit del cinema, amb les seves ales que donen llibertat de crear.

3. En quines paraules han deixat la seva petja els noms d'Ícar i Dèdal?

Resposta:

Icària, illa de Grècia, pren el nom d'Ícar, perquè va ser el lloc on aquest va caure en el seu desgraciat vol (a més, Icària dona nom a carrers i avingudes de diferents ciutats; entre elles, l'avinguda Icària a Barcelona).

Dèdal significa també 'complicada cruïlla de carrers', pres de la imatge del laberint d'on va aconseguir escapar.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

REFORÇ

Tots els alumnes haurien d'adquirir la competència de parlar en públic. Encara que certament no tots mostraran la mateixa desimboltura o confiança, tal com passa amb l'aprenentatge de qualsevol altra matèria o activitat.

Suggerim que, als qui representi més esforç parlar en públic per raons de timidesa o de manca de fluïdesa, se'ls demani col·laboració en un altre tipus d'activitat que els doni més confiança; per exemple, que pensin tres paraules clau a partir de les quals altres companys construiran una història. D'aquesta manera, es crea a l'aula una actitud de solidaritat i de participació que enriqueix a tothom. Els uns aprenen dels altres, i tots es necessiten entre ells, fins que arribi el moment (el professorat valorarà quan és aquest moment) en què tots estaran preparats per parlar en públic individualment.

És important que ningú no se senti pressionat, perquè la conseqüència podria ser absolutament contrària a aquest efecte desitjat: augmentaria la por i la inseguretat. Parlar en públic ha de ser el resultat de la confiança en un mateix i en la seguretat de sentir-se entre persones iguals. Tots tenim una història per explicar, i aquest ha de ser el missatge que convé donar per animar tot l'alumnat a parlar en públic.

Com pot ajudar el més resolutiu i segur a qui més li costa parlar?

Un exercici molt eficaç acostuma a ser el següent:

Surten tots dos (el més tímid o insegur, i el més resolutiu i segur d'ell mateix) davant dels companys. El primer explica al segon per què aquest ho fa bé... i així n'aprèn d'ell, de la seva manera de moure's, de la seva claredat a l'hora d'explicar, etc. Convé que tots tinguin clar que no cal copiar ni imitar a ningú; un orador mai no ha d'imitar-ne un altre, simplement mirar i escoltar per aprendre de les qualitats dels seus companys. Parlar en públic és un aprenentatge col·lectiu, que resulta molt gratificant en la dinàmica de l'aula.

Un altre recurs interessant per acompanyar l'exercici oral pot ser fabricar unes ales a partir d'un dibuix que realitzin en grup. Aquestes ales, que formaran part de l'aprenentatge d'oratòria al llarg del curs, es poden penjar com a element decoratiu en una paret de l'aula. Amb això, es tracta d'animar els qui tenen més dificultats per parlar en públic i deixar un testimoni de la seva contribució a l'esforç personal per superar la por o la inseguretat.

AMPLIACIÓ

Com a activitat d'ampliació, és molt gratificant per a un orador i el seu auditori exposar un projecte: davant un jurat, o davant uns inversors que visiten el nostre país per valorar possibilitats de negoci.

L'orador o oradora haurà d'exposar, defensar, explicar amb estratègies de persuasió en què consisteix el seu projecte i quin valor afegit aporta respecte d'un altre projecte que hagi defensat un altre orador o oradora. Els companys, distribuïts en diferents grups, valoraran de l'1 al 5 la qualitat del projecte, tenint-ne en compte l'originalitat, la utilitat i els beneficis per a la comunitat. I també, naturalment, valoraran la claredat en l'exposició i la capacitat persuasiva.

El projecte pot ser real o inventat. Ni tan sols ha de ser factible. És a dir, es pot tractar de construir un parc d'atraccions a la Lluna. El que importa és la creativitat i la imaginació; però, sobretot, l'estructura en l'exposició i la capacitat persuasiva de qui l'explica.

Aquesta activitat genera una dinàmica de participació molt motivadora a l'aula.

Direcció d'art: José Crespo

Projecte gràfic: Rosa Marín

Coberta: Pep Carrió

Fotografia de coberta: Leila Méndez

Desenvolupament gràfic: Javier Tejeda

Coordinació d'il·lustració: Carlos Aguilera

Direcció tècnica: Jorge Mira Fernández

Subdirecció tècnica: José Luís Verdasco

Coordinació tècnica: Jesús Muela

Composició i muntatge: Fotoletra S.A.

Correcció: Anna Rius

Documentació i selecció fotogràfica: Marina de León-Sotelo

© 2015 by Grup Promotor / Santillana Educación, S. L.

Frederic Mompou, 11 (Vila Olímpica) - 08005 Barcelona

Printed in Spain

CP: 707515

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment, adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).